U IME ALLAHA SVEMILOSNOG (MILOSRDNOG) MILOSTIVOG

KNJIGA (ODREĐENIH) VREMENA MOLITVE

i Njegovoga govora (tj. KNJIGA vremena molitve i KNJIGA u kojoj se navode i iznose hadisi koji daju razjašnjenja u vezi Njegovog, Allahovog uzvišenog govora): ".... zaista molitva je na vjernicima propis povremen." Odredio je vrijeme (za) njega na njih (tj. "propis povremen" znači: odredio je Allah dž.š. tačno označeno i propisano vrijeme za taj propis njima, vjernicima, pa ga u određeno vrijeme treba i obavljati).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, rekao je: pročitao sam na (sijelu, tj. u prisustvu) Malikja od Ibnu Šihaba da je Umer, sin Abdul-Aziza odgodio (popodnevnu, ikindijsku) molitvu (jednoga) dana, pa je unišao njemu Urvete, sin Zubejra, pa ga je izvijestio da je Mugirete, sin Šubeta, odgodio molitvu (jednoga) dana, a on je (tada bio) u Iraku, pa je unišao njemu Ebu Mes'ud El-Ensarija pa je rekao:

"Šta je ovo, o Mugirete? Zar nije (stanje takvo da) si već znao (tj. Zar već nisi znao, Zar već ne znaš) da je Džibril, blagoslovi Allaha i Njegov spas na njega (tj. neka su njemu, Džibrilu), sišao pa je klanjao, pa je klanjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio; zatim je klanjao pa je klanjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio; zatim je klanjao pa je klanjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio; zatim je klanjao pa je klanjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio; zatim je klanjao pa je klanjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio; zatim je rekao: "Sa ovim (ili: U ovim, U ovome) se meni zapovjedilo (ili: Sa ovim, U ovim, U ovom se tebi, Muhamede, zapovjedilo. A to znači meni se zapovjedilo da ti objasnim, ili tebi se zapovjedilo da vršiš molitvu u tačno određene časove dana i noći onako kako sam ja klanjao u toku proteklog dana i noći)." Pa je rekao Umer (Abdul-Aziza, u lice) Urvetu: "Znaj, šta pričaš ga (nama, tj. Čuj, šta ti to nama pričaš)?! I zar je zaista Džibril, on (sobom, lično) uspostavio poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vrijeme molitve?" Rekao je Urvete: Tako je bio Bešir, sin Ebu Mes'uda, (običaja da) priča od svoga oca. Rekao je Urvete: A zaista već je pričala meni Aiša da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjavaše popodnevnu molitvu (ikindiju), a sunce je u njezinoj sobi prije (nego je došlo u takav položaj) da se pokaže (navrh zidova sobe, tj. a sunce grije u unutrašnjosti njezine sobe prije nego nadvisi zidove sobe zbog spuštanja na zalaženje).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je (On),: "Obraćajući se (vi) k Njemu, i čuvajte se Njega, i obavljajte molitvu, a ne budite od idolopoklonika (višebožaca)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Se'ida, rekao je: pričao nam je 'Abad, on je sin 'Abada (dakle Abad, sin Abada), od Ebu Džemreta, od Ibnu Abasa, rekao je:

"Doputovalo je poslanstvo (grupa ljudi iz plemena) Abdul-Kajsa na (razgovore) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli: "Zaista mi, ovaj ogranak od (plemena) Rebi'ata (u nezgodnom smo položaju jer između nas i Medine su nastanjena plemena nevjernika iz velikoga plemena Mudara) i nismo (u mogućnosti da) dopiremo k tebi (Muhamede, ni u kojem drugom vremenu) osim u svetom mjesecu, pa zapovjedi nam (jednu) stvar (što) ćemo je uzeti od tebe i pozivati ćemo k njoj ko je (god) iza nas (ostao u našem plemenu):" Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Zapovjedam vam četiri (postupka), a zabranjujem vam četiri (postupka, zapovjedam vam): vjerovanje u Allaha, " - zatim ga je protumačio njima (da je to) - " svjedočenje da nema božanstva osim Allah, i obavljanje molitve, i davanje (obavezne) milostinje, i da izručite (predate) k meni petinu (onoga) što ste zaplijenili (od neprijatelja). A zabranjujem (sve vrste posuda u kojima su se držala opojna pića, pa bile one) od tikve, i krčaga (testije obojene zeleno), i zasmoljene (posude namazane smolom) i izdubljeni panj (ili nešto drugo osim tih nabrojanih četiriju vrsta posuda koje su tada bile u upotrebi)."

GLAVA

prisege (zakletve) na obavljanje molitve.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Jahja, rekao je: pričao nam je Ismail, rekao je: pričao nam je Kajs od Džerira, sina Abdullaha, rekao je:

"Prisegao sam se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na obavljanje molitve, i davanje (obavezne) milostinje i iskrenost (u ljubavi i odanosti, a to u sebi sadrži i iskreno savjetovanje i preporučivanje najboljega) za svakoga muslimana (tj. iskrenost prema svakome muslimanu)."

GLAVA:

Molitva je pokrivačica (grijeha, iskupljivačica grijeha, iskupljenje grijeha).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od 'Ameša, rekao je: pričao mi je Šekik, rekao je: čuo sam Huzejfeta, rekao je:

"Bili smo sjedači (tj. Sjedili smo) kod Umera, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), pa je rekao: Koji (od) vas pamti (čuva u sjećanju) govor (ili: riječi) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o iskušenju (isprobavanju, to je prvobitno značenje riječi "fitnetun", a ta riječ još ima značenje: grijeh, bezvjerstvo, pobuna, nered, ustanak)? Rekao sam: Ja (pamtim, to kaže Huzejfete, govor Božijeg poslanika a.s. i to onako) kao što ga je rekao. Rekao je (Umer Huzejfi): Zaista ti si na njega (na Božijeg poslanika a.s.) - ili na nju (tj. na izreku Božijeg poslanika a.s.) - zaista

odvažan (smion, smio). Rekao sam: Iskušenje čovjeka (tj. pogreška čovjeka) u (slučaju kad se radi o) njegovoj porodici, i njegovom imetku (imanju, vlasništvu), i njegovom djetetu i njegovom susjedu - pokriva (iskupljuje) nju (tu kušnju, iskušenje, pogrešku) molitva, i post, i milostinja i zapovjedanje (tj. upućivanje na dobra djela) i zabranjivanje (tj. odvraćanje od loših djela). Rekao je (Umer r.a.): Nije ovo (što ja) hoću (tj. ne mislim na ovo značenje riječi "fitnetun", to jest ne mislim na govor i hadis Božijeg poslanika a.s. u kojem se spominje riječ "fitnetun" u značenju "pogreška"), ali (hoću da mi kažeš, tj. nego hoću da mi kažeš izreku Božijeg poslanika a.s. u kojoj je spomenuo) iskušenje koje će se talasati (bjesniti) kao što se talasa (bjesni) more (tj. hadis u kojem je riječ "fitnetun - iskušenje" spomenuta u značenju "nered, ustanak, pobuna"). Rekao je (Huzejfete Umeru): Nije (tj. Nema, Neće biti) tebi od nje (od te kušnje, od toga najvećega iskušenja nikakve) štete, o zapovjedniče vjernika (tj. o halifo, jer je Umer bio halifa kada je vodio ovaj razgovor sa Huzejfetom). Zaista između tebe i između nje (te takve kušnje) su zatvorena (zaključana) vrata. Rekao je (Umer): Da li će se razbiti (razlupati ta vrata) ili će se otvoriti (običnim načinom). Rekao je (Huzejfete): Razbiti (Razbi) će se. Rekao je (Umer): Tada se neće zaključati nikada. Rekli smo (Huzejfi, to kaže Šekik): Da li je bio Umer (u predosjećaju da) zna (tj. Da li Umer znadijaše, da li je znao ko su i šta su ta) vrata? Rekao je: Da, kao što (je znao) da je pred sutra večeras (tj. kao što je znao da je večeras bliže nego sutra, da će prije doći "večeras" nego "sutra"). Ja sam zaista pričao njemu (jedan) hadis (ili: jedno pričanje koje) nije sa pogreškama (izmješan, u njemu nema pogrešaka, ispravan je, ispravno je zapamćen i prepričan od Muhameda a.s.). Pa smo se bojali (strašili, kaže Šekik) da pitamo Huzejfeta (ko su bila i šta su bila ta vrata), pa smo zapovjedili Mesruku (da ga on upita), pa ga je pitao, pa je rekao (Huzejfete): Vrata su Umer."

(Poznato je da je Umer r.a. ubijen od atentatora, a nije umro običnom smrću, dakle vrata su razbijena, a ne običnim načinom otvorena.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, od Sulejmana Tejmije, od Ebu 'Usmana Nehdije, od Ibnu Mes'uda da je (jedan) čovjek pogodio (tj. dobio) od (jedne) žene poljubac (tj. poljubio je jednu ženu, ali se zatim pokajao) pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa ga je izvijestio, pa je spustio (tj. objavio tim povodom) Allah, On je moćan i veličajan je, (ovaj odlomak Kur'ana):

"Obavljaj molitvu (u časovima) dva kraja dana i blizinama od noći (tj. i u časovima noći koji su blizu dana), zaista lijepa djela (dobra djela) odvode (tj. pokrivaju, iskupljuju) ružna djela (loša, nevaljala djela)....", pa je rekao (taj) čovjek: "
O poslaniče Allaha, da li je za mene (samoga) ovo (tj. da li ovo važi samo za me)?" Rekao je (Muhamed a.s.): "Za svu moju sljedbu, sve njih."

GLAVA

vrijednosti molitve (obavljene) za njezino vrijeme (tj. u njezino pravo vrijeme).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid Hišam, sin Abdul-Melikja, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je Velid, sin Ajraza, izvijestio me, rekao je: čuo sam Ebu Amra Šejbaniju (gdje) govori: pričao nam je drug (tj. vlasnik) ove kuće, i pokazao je ka kući Abdullaha (sina Mes'udova), rekao je: pitao sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koji je posao najmiliji k Allahu? Rekao je:

"Molitva na (u) njezino vrijeme." Rekao je: Zatim koji? Rekao je: "Dobročinstvo roditeljima." Rekao je: Zatim koji? Rekao je: "Borba u (tj. na) putu Allaha." Rekao je: Pričao mi je njih poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a da sam tražio više (od) njega, povećao bi mi (tj. kazao bi mi još više poslova koji su Allahu najmiliji).

GLAVA:

Pet molitava, molitvi (dnevnih) su iskupljenje (pokriće za manje grijehe).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Hamze, rekao je: pričao mi je Ibnu Ebi Hazim i Deraverdija od Jezida, od Muhameda, sina Ibrahima, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (gdje) govori:

"Da li vidite (tj. Mislite li; Šta mislite) da je zaista (jedna) rijeka u (tj. na) vratima jednoga (od) vas (pa da) se kupa u njoj svaki dan pet (puta), šta kažeš, šta misliš (da li bi) to (kupanje) ostavilo od njegovoga plijesna (prljavštine imalo, išta)?" Rekli su "Ne bi ostavilo od njegova plijesna ništa." Rekao je: "Pa također je (tj. takav ti je) primjer pet (dnevnih) molitava, molitvi, briše Allah s njim (vršenjem molitava, molitvi) pogreške."

GLAVA

upropaštavanja molitve od njezinog vremena.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Mehdija od Gajlana, od Enesa, rekao je:

"Ne poznajem (nijedne) stvari (tj. Ne prepoznajem ništa) od (onoga) što je bilo na vremenu (tj. za vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Reklo se: Molitva. Rekao je: "Zar nije (stanje i u tom pogledu takvo da) ste upropastili (ono) što ste upropastili u (pogledu) nje."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Zurareta, rekao je: izvijestio nas je Abdul-Vahid, sin Vasila, Ebu 'Ubejdete Hadad (Kovač), od 'Usmana, sina Ebu Revada, (a on) je brat Abdul-Aziza, rekao je: čuo sam Zuhriju (gdje) govori (ovo):

Unišao, ušao sam na (razgovor) Enesu, sinu Malikja, u Damasku, a on plače, pa sam rekao njemu: "Šta je tebe rasplakalo?", pa je rekao: "Ne poznam (Ne prepoznajem nijednu) stvar od (onoga) što sam stigao (tj.

zapamtio da je postojala) osim ove molitve, a (i) ova molitva već se je upropastila." A rekao je Bekjr: pričao nam je Muhamed, sin Bekjra, Bursanija, rekao je: izvijestio nas je 'Usman, sin Ebu Revada, slično njemu.

GLAVA:

Klanjač se sašaptava (tj. tajno razgovara) sa Allahom, moćan je (On) i veličajan je.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Hišam od Katadeta, od Enesa, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista jedan (od) vas kada klanja, sašaptava se sa svojim Gospodom, pa neka ne pljuje nipošto (na prostor) od svoje desne (strane), ali (tj. nego neka pljuje) pod svoju lijevu nogu (stopalo)." A rekao je Se'id od Katadeta: "Neka ne pljuje ispred sebe (naprijed) ili između svoje dvije ruke (tj. preda se), ali (tj. nego) na svoju lijevu (stranu) ili pod svoje dvije noge." A rekao je Šu'bete: "Neka ne pljuje preda se i ni na svoju desnu (stranu), ali (nego) na svoju lijevu (stranu) ili pod svoju nogu." A rekao je Humejd od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Neka ne pljuje u Stranu (tj. u pravcu Kja'be) i ni na svoju desnu (stranu), ali (nego) na svoju lijevu (stranu) ili pod svoju nogu."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Katadete od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Upravite se (tj. postavite se pravilno) u padanju ničice (tj. kada ste u položaju ničice, na sedždi), a neka ne prostre (jedan od vas) svoje podlaktice kao pas; i kada pljuje, pa neka nipošto ne pljuje preda se, a ni na svoju desnu (stranu), pa zaista on se sašaptava sa svojim Gospodom."

GLAVA

ulaženja u studen (zahlađenje) sa podnevnom molitvom u (danu) žestine vrućine (tj. u danu velike podnevne vrućine, a to znači da se podnevna molitva može obaviti kada popusti najveća podnevna žega, kada malo zahladni).

PRIČAO NAM JE Ejub, sin Sulejmana, rekao je: pričao nam je Ebu Bekjr od Sulejmana, sina Bilala, rekao je Salih, sin Kjejsana: pričao nam je El-'Aredž Abdurahman i (drugi ljudi) osim njega od Ebu Hurejreta, i Nafi', slobodnjak Abdullaha, sina 'Umera, od Abdullaha, sina Umera, da su njih

dva pričala njemu od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Kada se prižestila vrućina (tj. Kada u podne bude ona najžešća vrućina), pa uniđite u studen (tj. očekajte zahlađenje, popuštanje vrućine) sa molitvom (tj. obavite molitvu kada popusti vrućina), pa zaista žestina vrućine je od rasprostiranja (širenja zadaha, daha) pakla."

(Neki kažu da se zadnja rečenica treba ovako shvatiti: jer zaista žestina vrućine je od širenja, ili kao širenje daha pakla.)

PRIČAO NAM JE Ibnu Bešar, rekao je: pričao nam je Gunder, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Muhadžira Ebul-Hasana, čuo je Zejda, sina Vehba, od Ebu Zera, rekao je:

Oglasio je (vrijeme molitve) oglasivač Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (a to je bilo vrijeme) podnevne molitve, pa je rekao (Muhamed a.s. svome muezinu, mujezinu - oglasivaču molitve Bilalu): "Ohladi, ohladi (ili: Zastudi, zastudi; ili: Rashladi, rashladi)!", ili je rekao: "Pričekaj, pričekaj!" I rekao je: "Žestina vrućine je od zadahnjivanja (zapahnjivanja, od rasprostiranja daha) pakla, pa kada se zažesti vrućina, pa ohladite od molitve (tj. pričekajte dok malo popusti vrućina pa onda obavite podnevnu molitvu).", (pa smo odgađali molitvu, kaže Ebu Zer, sve dotle) dok smo vidjeli (ugledali) sjenu brežuljaka.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: zapamtili smo ga od Zuhrije, od Se'ida, sina Musejeba, od Ebu Hurejrete, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada se zažesti vrućina, ohladite (uniđite, uđite u studen, zahlađenje) sa molitvom, pa (ili: jer) zaista žestina vrućine je od rasprostiranja (daha, zapahnjivanja) pakla. I tužila se Vatra (vatra pakla) k svome Gospodu, pa je rekla: O moj Gospode, pojeo je (tj. jede) neki moj (dio) neki (dio, tj. ja se pojede, ja pojede sama sebe usljed velike žestine). Pa je dozvolio njoj (Uzvišeni Allah da odihne, odahne) sa dva daha: (jednim) dahom u zimi (u zimu), a (jednim) dahom u ljeti, (u ljeto) (da bi ona sa ta dva daha, uzdaha, odhukivanja ublažila sama sebi svoju žestinu), najžešće što nađete (tj. što osjetite) od vrućine (ljeti je od toga daha ili odhukivanja - ili othukivanja - pakla), a najžešće što nađete (osjetite) od ciče (tj. od velike studeni u zimi je od toga daha, othukivanja pakla)."

PRIČAO NAM JE 'Umer, sin Hafsa, rekao je: pričao nam je moj otac, rekao je: pričao nam je 'Ameš, rekao je: pričao nam je Ebu Salih od Ebu Se'ida, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ohladite (tj. Uniđite, uđite u studen, zahlađenje) sa podnevnom molitvom, pa (ili: jer) zaista žestina vrućine je od rasprostiranja (daha) pakla." Slijedili su ga (Hafsa, oca Umerova) Sufjan, i Jahja i Ebu 'Avanete (pričajući svi oni) od 'Ameša.

GLAVA

ohlađenja (ulaženja u zahlađenje) sa podnevnom molitvom u putovanju.

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: pričao nam je Muhadžir Ebul-Hasen, slobodnjak Tejmulahovića, rekao je: čuo sam Zejda, sina Vehba, od Ebu Zera Gifarovića, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednom) putovanju, pa je htio oglasivač - mujezin - (molitve) da oglasi za podne pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ohladi!" Zatim je htio (ponovo) da oglasi pa je rekao njemu: "Ohladi!" (i čekao je i odgađao) dok smo vidjeli (ugledali) sjenu brežuljaka (malih pješčanih uzvišenja), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista žestina vrućine je od rasprostiranja (daha, zapahnjivanja) pakla, pa kada se zažesti vrućina, pa ohladite molitvu (tj. očekajte, pričekajte, sačekajte zahlađenje, pa onda obavite molitvu)!". A rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njega (s njim): "Tetefejje'u-prevrće se" je (značenja, tj. ta riječ iz Kur'ana, čiji je korijen "fej' - popodnevna sjena", ima značenje) "Tetemejjelu - naginje se".

GLAVA

vremena podne (tj. podnevne molitve) je kod nestanka (isčeznuća sjene, a to biva u podne na ekvatoru i u predjelima bliže ekvatora kada je Sunce u kulminacionoj tačci, tački na nebu u podne, kada prolazi kroz meridijan dolazeći iznad tjemena ljudi i stvari - svega uopće, tada se za trenutak gubi sjena, isčezava, nestaje je, pa se zbog toga taj trenutak i zove "zeval - isčeznuće").

A rekao je Džabir: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja u žegi (tj. u vrijeme podnevne pripeke).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Enes, sin Malikja, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izašao kada se nagnulo (zapadu, tj. sa sredine neba skrenulo k zapadu) Sunce, pa je klanjao podne, pa je stao na govornicu, pa (je) spomenuo Čas (tj. čas smaka ovoga svijeta, ili čas ponovnoga proživljenja - vaskrsnuća poslije smaka svijeta), pa je spomenuo da u njemu (u tome času) imaju velike stvari, zatim je rekao:

"Ko voli (želi) da pita o (nekoj) stvari, pa neka pita, pa neće me upitati (ni) o (jednoj) stvari (a da će biti drukčije) osim (tako da) ću vas izvijestiti dok trajem (tj. dok stojim) u (ili na) ovome mome mjestu." Pa su ljudi mnogo učinili u plaču (tj. mnogo su ljudi plakali, a) (on) je mnogo činio da govori (tj. a on je mnogo govorio, navaljivao da ga pitaju vičući): "Pitajte me!" Pa je ustao Abdullah, sin Huzafeta, Sehmija pa je rekao: "Ko je moj otac?" (Bilo je sporno ko mu je otac.) Rekao je: "Tvoj otac je Huzafete." Zatim je umnožio da govori: "Pitajte me!" Pa je kleknuo Umer na svoja dva koljena pa je rekao: "Zadovoljili smo se sa Allahom (kao) Gospodarem, i sa islamom (kao) vjerom i sa Muhamedom (kao) vjerovijesnikom." Pa je zašutio (prestao da govori: "Pitajte me!"). Zatim je rekao: "Izložili (pokazali, prikazali) su se meni raj i pakao maloprije

(maločas) u strani ovoga zida, pa nisam vidio (dosada) kao dobra i zla (što sam sada vidio)."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Ebul-Minhala, od Ebu Berzeta:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja jutarnju molitvu (sabah, tako da ju je završio), a jedan (od) nas prepoznaje svoga druga (koji sjedi do njega iako nema osvjetljenja u džamiji, jer se dobro providjelo i rasvanulo). I (imao je običaj da) uči u njoj (u jutarnjoj molitvi) koliko između šezdeset do stotine (ajeta - odlomaka iz Kur'ana). I klanjavaše (I klanjao je) podne kada je isčeznulo Sunce (tj. došlo u kulminacionu tačku i isčezla je zbog toga sjena, pa zbog toga što nema sjene od predmeta kao da nema ni Sunca kao uzroka sjene), a popodnevnu (ikindiju) molitvu (klanjaše), a jedan (od) nas ode k najudaljenijem (dijelu) Medine, vrati se, a Sunce je živo (još, tj. još jako grije). A zaboravio sam (to kaže Ebul-Minhal) šta je rekao (Ebu Berzete) u (vezi) sutonske molitve (ahšama, akšama). A neće se brinuti (tj. A nije se brinuo, a to će reći da se nije sustezao) sa odgađanjem večernje molitve (jacije) do trećine noći, zatim je rekao: do polovine noći. A rekao je Muaz: rekao je Šu'bete: Zatim sam ga (Ebul-Minhala) sreo jedanput pa je rekao: .... ili trećine noći.

PRIČAO NAM JE Muhamed, misli (na) sina Mukatila, rekao je: izvijestio nas je Abdullah (Mubarekjov), rekao je: izvijestio nas je Halid, sin Abdurahmana, rekao je: pričao mi je Galib Katan od Bekjra, sina Abdullaha, Muzenije, od Enesa, sina Malikja, rekao je:

"Bili smo (običaja) kada smo klanjali iza poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u podnevne vrućine (tj. za vrijeme podnevnih žega), pa padali bismo ničice (na sedždu) na naše odjeće čuvajući se vrućine (vreline pjeska)."

GLAVA

odgađanja podne (salata, namaza, molitve) do popodnevne molitve (do ikindije).

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Amra, sina Dinara, od Džabira, sina Zejda, od Ibnu Abasa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao u Medini sedam i osam (rekjata - naklona: sedam - tri ahšamskog farda, a četiri jacijskog farda; a osam - četiri podnevskog i četiri ikjindijskog farda), podne i popodnevnu (molitvu), i sutonsku i večernju molitvu (ahšam i jaciju). Pa je rekao Ejub (k Džabiru, sinu Zejdovu):

"Možda je on (Muhamed a.s. to činio) u kišovitoj noći (i danu)." Rekao je (Džabir): "Možda je."

GLAVA

vremena popodnevne molitve (ikjindije).

A rekao je Ebu Usamete od Hišama: "..... iz dna njezine (Aišine) sobe (nije izašlo sunce, a Muhamed a.s. je klanjao ikjindiju)."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao nam je Enes, sin 'Ijada, od Hišama, od njegova oca da je Aiša rekla:

"Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja popodnevnu molitvu, a sunce nije (još) izašlo iz njezine sobe."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao popodnevnu molitvu, a sunce je u njezinoj sobi, nije se pokazala sjena iz njezine sobe (tj. sunčeve zrake nisu nadvisile i izašle na vrhove zidova sobe, kako neki to tumače).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: izvijestio je nas Ibnu 'Ujejnete od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, rekla je:

"Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja molitvu popodneva (ikjindiju), a sunce je pojavljivač u mojoj sobi, nije se pokazala sjena poslije." A rekli su Malikj, i Jahja, sin Se'ida, i Šuajb i Ibnu Ebu Hafsate: ".... a sunce (tj. sunce je u sobi) prije (nego je nastupilo vrijeme) da se pokaže (na vrhovima zidova sobe)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je 'Avf od Sejara, sina Selemeta, rekao je: unišao sam ja i moj otac na (razgovor) Ebu Berzetu Eslemiji, pa je rekao njemu moj otac:

"Kako je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja propisanu (molitvu, tj. Kako klanjaše, kako je klanjao on obaveznu molitvu)?" Pa je rekao: "Klanjaše podnevnu molitvu (a podnevna molitva se naziva, kao i samo podne, izrazima "hedžir" i "hadžiretun" - "el-hedžiru i el-hadžiretu", jer se zbog velike vrućine u pola dana napušta svaki posao i razgovor među ljudima i povlači se svak u svoje skrovište) koja je (ta što) je zovete (nazivate) prva (molitva, a veli se stoga što ju je Džibril prvu klanjao Muhamedu a.s., ili što je prva danska molitva ako sabah računamo u noćne molitve; Muhamed a.s. klanjaše podne) kada sklizne (ode sa sredine neba) Sunce, a klanja popodne(-vnu molitvu, ikjindiju), zatim se vrati jedan (od) nas k svome stanu u najudaljenijem (dijelu) Medine, a sunce je živo (još, tj. jako je vruće)." A zaboravio sam (kaže Sejar) šta je rekao (Ebu Berzete) u (vezi) sutonske molitve (ahšama, akšama)." A voljaše (tj. volio je Muhamed a.s.) da odgodi večernju molitvu (jaciju) koja je (ta što) je zovete (nazivate) tmina (pomrčina prve trećine

noći, tj. nazivate je molitvom prve trećine noći, molitvom tmine). A mrzijaše (tj. A mrzio je Muhamed a.s.) spavanje prije nje (prije večernje molitve, jacije) i razgovor (pričanje) poslije nje. A zasukivaše se (tj. okrećaše se prema klanjačima za, sa sobom po završenoj molitvi, ili odlažaše, odlazio je iz džamije) od molitve jutra (sabaha) kada prepoznaje čovjek svoga druga (koji sjedi do njega, tj. koji je sjedio do njega u molitvi). A učaše (učio je) šezdeset do stotinu (tj. Obavljao je jutarnju molitvu sa šezdeset do stotinu ajeta - odlomaka Kur'ana koje bi proučio, izgovorio naizust, napamet u molitvi)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malikja, rekao je:

"Klanjavasmo (Klanjali smo) popodnevnu molitvu (ikjindiju), zatim izađe (tj. ode) čovjek do (plemena) Benu Amr Ibnu Avf (do Amribnavfovića) pa ih nađe (a oni tek) klanjaju popodnevnu molitvu (ikjindiju)."

PRIČAO NAM JE Ibnu Mukatil, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Ebu Bekjr, sin Usmana sina Sehla sina Hunejfa, rekao je: čuo sam Ebu Umameta (gdje) govori:

"Klanjali smo sa Umerom, sinom Abdul-Aziza, podne, zatim smo izašli (i išli) dok smo unišli na (razgovor) Enesu, sinu Malikja, pa smo ga našli (da) klanja popodnevnu molitvu (ikjindiju), pa sam rekao: O moj striče (amidža), šta je ova molitva koju si klanjao (tj. kakva je to, koja je to molitva što si je sada klanjao)? Rekao je: Popodnevna. I ovo je molitva poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, koju klanjavasmo, klanjasmo sa njim (tj. u ovo vrijeme, u ovo doba dana)."

GLAVA

vremena popodnevne molitve (ikjindije, u daljem tekstu radi skraćenja nazivaćemo je "popodnev").

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Enes, sin Malikja, rekao je:

"Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja popodnev (ikjindiju), a Sunce je visoko uzdignuto (od mjesta zalaza), živo (tj. vruće), pa ode odlazač k 'Avalijama (ime mjesta u okolici Medine, moglo bi se prevesti sa Visokovci), pa im dođe, a Sunce je visoko uzdignuto, a neki (dijelovi) Avalija su od Medine na (udaljenosti od) četiri milje ili sličnoj njoj (tj. ili koliko ta, kao ta udaljenost)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Enesa, sina Malikja, rekao je:

"Klanjavasmo, klanjasmo (klanjali smo) popodnev (ikjindiju), zatim ode odlazač (neko) od nas ka (mjestu) Kuba-u, pa im dođe, a Sunce je visoko uzdignuto."

GLAVA

grijeha ko (bude taj što) ga je prošao popodnev (tj. prošlo mu vrijeme ikjindije, a on je nije klanjao).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Ibnu Umera da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Koji (bude takav da) ga je prošla molitva popodneva (promašila ga, izmakla mu, on je na gubitku) kao (onaj što je zapao u takvo stanje) da (je taj) što je (njemu) rasparilo (tj. okrnjilo, opljačkalo) njegovu porodicu i njegovo imanje."

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija, ukazujući da glagol "vetere" može imati dva objekta i značiti "okrnjiti, raspariti nekome nešto", a može imati jedan objekat i značiti "okrnjiti, raspariti nekoga"; a to stoga Buharija ukazuje da pokaže da se u originalnom tekstu može čitati ".. vutire ehlehu ve malehu", a može i ".. vutire ehluhu ve maluhu"; a da to pokaže navodi iz Kur'ana pa onda izraz iz običnoga govora): ".... (neće) okrnjiti vama djela vaša." "Raspario (okrnjio) sam čovjeka" (to rekneš) kada si ubio njemu ubijenog, nekog (tj. njegovog bližnjeg rođaka ili prijatelja pa je onda taj čovjek ostao sam, jer "vitr" znači "liho, neparan"), ili si uzeo njemu (njegov) imetak (imanje, pa ostane sam bez imetka, imanja).

GLAVA

(onoga) ko je ostavio (propustio hotimično, namjerno, svjesno) popodnev (ikjindiju).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Hišam, rekao je: pričao nam je Jahja, sin Ebu Kjesira, od Ebu Kilabeta, od Ebul-Meliha, rekao je:

Bili smo sa Burejdetom u (jednoj) borbi u (jednom) oblačnom danu pa je rekao: "Poranite sa molitvom popodneva (ikjindije), pa (tj. jer) zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: Ko je ostavio molitvu popodneva (ikjindije), pa već je propao (crknuo, uginuo) njegov posao."

GLAVA

vrijednosti molitve popodneva (ikjindije).

PRIČAO NAM JE Humejdija, rekao je: pričao nam je Mervan, sin Muavijeta, rekao je: pričao nam je Ismail od Kajsa, od Džerira, rekao je:

"Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pogledao k Mjesecu (jedne) noći, misli (na) uštap (tj. na noć kad je bio

uštap, pun mjesec), pa je rekao: "Zaista vi ćete vidjeti svoga Gospoda kao što vidite ovaj Mjesec, nećete se zamarati (zatruditi, mučiti; ili: nećete nanositi nasilja) u (vezi) Njegova viđenja (gledanja; a nanositi nasilje može ovdje da znači: nećete moći spriječiti jedni druge da Ga vide, da Ga gledaju), pa ako možete da se ne pobijedite na molitvi (tj. ako možete da ne budete pobjeđeni u vršenju molitve) prije rađanja Sunca i prije njegovoga zalaženja, pa činite." Zatim je pročitao (tj. citirao napamet Tekst iz Kur'ana): ".... i slavi sa hvalom tvoga Gospoda prije izlaženja Sunca i prije zalaženja." Rekao je Ismail: ".... činite." je (tj. to znači) "Neka vas nikako ne prolazi ona (ta molitva, ne izostavljajte je)".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Malikj od Ebu Zinada, od 'Aredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (tj. s njim), da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Smjenjuju se (naizmjenično) u vama (tj. među vama) anđeli u noći i anđeli u danu i sastaju se u molitvi zore (tj. u vrijeme molitve zore, sabaha) i molitvi popodneva (ikjindije), zatim se penju (uzdižu u nebeske visine, oni) koji su prenoćili (tj. boravili) u (tj. među) vama, pa ih pita (Allah dž.š. o vama, a On je znaniji, upoznatiji od anđela) o njima (tj. o ljudima): "Kako ste ostavili moje robove?" Pa govore (tj. pa anđeli, meleki odgovaraju): "Ostavili smo ih, a oni klanjaju, a došli smo im, a oni klanjaju."

GLAVA:

(onoga) ko je stigao (da izvrši jedan) naklon (rekjat) od popodneva (ikjindije) prije zalaska (Sunca).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je stigao jedan (od) vas (da izvrši jedno) padanje ničice od molitve popodneva (ikjindije) prije (nego nastupi čas) da zalazi Sunce, pa neka upotpuni svoju molitvu; a kada je stigao (da izvrši jedno) padanje ničice od molitve jutra (sabaha) prije (nego nastupi čas) da se rađa Sunce, pa neka upotpuni svoju molitvu."

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Ibrahim od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, od svoga oca (Abdullaha, sina Umerova) da je on izvijestio njega da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (gdje) govori:

"Vaše trajanje u (odnosu na pripadnike što) su prošli prije vas od naroda (ili vjera) je samo kao što je (trajanje vremena, doba dana) između molitve popodneva (ikjindije) do zalaženja Sunca. Dobili su sljedbenici Tore Toru (dala se Tora sljedbenicima Tore), pa su radili. Te kada se upolovio dan, obnemogli su (iznemogli su, tj. sustali su), pa su se darovali po karat (nagrade). Zatim su dobili sljedbenici Evanđelja Evanđelje, pa su radili do molitve popodneva (ikjindije), zatim su obnemogli, pa su se

darovali (darovani su) po karat. Zatim smo mi dobili Kur'an, pa smo radili do zalaženja Sunca, pa smo se darovali (pa smo darovani) po dva karata. Pa su rekli (tj. Pa će reći na Sudnjem danu) sljedbenici dvije knjige (prije Kur'ana objavljene): "O naš Gospode, darovao si ove (ili: ovima) po dva karata, a darovao si nas (ili: nama) po karat, a mi smo bili mnogobrojniji po radu (tj. a mi smo više radili)." Rekao je Allah dž.š. (tj. reći će Allah dž.š.): "Da li sam uskratio vama od vaše nagrade išta?" Rekli su (tj. Reći će): "Ne." Rekao je (tj. Reći će Allah dž.š.): "Pa ono (tj. Ako ja nekome darujem za manje radno vrijeme veći dar, to) je moja dobrota (što) je dajem kome hoću."

PRIČAO NAM JE Ebu Kjurejb, rekao je: pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Primjer muslimana, i židovljana (Židova) i kršćana je kao primjer (jednoga) čovjeka (što ili koji) je iznajmio narod (neke ljude da) rade njemu (jedan) posao do noći, pa su radili do pola dana, pa su rekli: Nema potrebe nama k tvojoj nagradi (plati). Pa je iznajmio druge pa je rekao: "Upotpunite ostatak vašeg dana (tj. završite mi ovaj posao u preostalom dijelu dana), a za vas je (tj. a imate dobiti honorar) koji sam uslovio (ugovorio, obavezao se onima prvima najamnicima)." Pa su radili, te kada je bilo vrijeme molitve popodneva (ikjindije), rekli su: "Za tebe je (tj. imaš, poklanjamo ti ono) što smo radili." Pa je (ponovo) iznajmio narod (tj. neke druge ljude), pa su radili ostatak njihova (toga) dana dok je nestalo (zašlo) Sunce i tražili su u potpunosti (ili: i dobili su u potpunosti) nagradu (platu one) dvije grupe."

GLAVA

vremena (molitve iza Sunčevog) zalaženja (tj. vremena ahšama, akšama, koji ćemo ili koju ćemo u prevodu nazivati "sutonska molitva").

A rekao je 'Ata': "Sastaviće bolesnik između sutonske (akšama) i večernje - jacije - (molitve, tj. Sastaviće, spojiće sutonsku i večernju molitvu - dakle akšam i jaciju)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mihrana, rekao je: pričao nam je Velid, rekao je: pričao nam je Evzaija, rekao je: pričao nam je Ebu Nedžašija, slobodnjak Rafi'a, sina Hadidža, a on je 'Ata', sin Suhejba, rekao je: čuo sam Rafi'a, sina Hadidža, (gdje) govori:

"Klanjavasmo (Klanjali smo) sutonsku molitvu (akšam, ahšam) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa odlazi jedan (od) nas, a on zaista vidi padališta svoje strelice (tj. odlazi videći pred sobom, ili okolo, oko sebe toliko daleko koliko bi mogao strelicom iz luka dobaciti, gdje bi mu pala strelica kada bi je izbacio, jer se još nije dobro smrklo)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Muhamed, sin Džafera, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Sa'da, od Muhameda, sina Amra sina Hasana sina Alije, rekao je:

"Stigao je Hadžadž (u Medinu i preuzeo dužnost zapovjednika, pa je odgađao molitvu), pa smo pitali Džabira, sina Abdullaha, (o vremenima molitve) pa je rekao: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja podne u (podnevnoj) vrućini, a popodnev (ikjindiju), a Sunce je čisto (tj. nije počelo da mijenja niti da gubi jarosti i jakosti), a sutonsku molitvu (akšam, ahšam) kada je nestalo (palo, tj. zašlo), a večernju molitvu (jaciju, ranije nekih) vremena i (pokasno, kasno nekih) vremena (tj. kako kada). Kada ih je vidio (da) su se skupili, požurio je; a kada ih je vidio (da) su usporili (da sporo dolaze, da zatežu), odgodio je (odgodio bi jaciju), a jutarnju molitvu (sabah) bili su (običaja da klanjaju), ili bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja nju u pomrčini (zadnjeg dijela noći, u cik zore dok je još mračno)."

PRIČAO JE NAMA Mekjija, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Ebu Ubejda, od Selemeta, rekao je:

"Klanjavasmo (Klanjali smo) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, sutonsku molitvu (akšam) kada se sakrilo (Sunce) sa zastorom (zavjesom, tj. kada je zašlo)."

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: pričao nam je Amr, sin Dinara, rekao je: čuo sam Džabira, sina Zejda, od Ibnu Abasa, rekao je:
"Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sedam (rekjata) skupa i osam (rekjata) skupa."

GLAVA

(onoga) ko je mrzio da se govori sutonskoj molitvi (akšamu) večernja molitva (jacija).

PRIČAO NAM JE Ebu Ma'mer, on je Abdullah, sin Amra, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis od Husejna, rekao je: pričao nam je Abdullah, sin Burejdeta, rekao je: pričao mi je Abdullah Muzenija da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neka vas ne nadvladaju Beduini (u odnosu) na ime vaše molitve "sutonska molitva"." Rekao je (Abdullah Muzenija ili Muhamed a.s.): "A govore Beduini ona je (tj. molitva po sunčanom zalasku) je večernja molitva."

GLAVA

spominjanja večernje molitve (jacije) i tmine (ili: prve trećine noći, tj. i molitve tmine, ili i molitve prve trećine noći, i ko je vidio njega širokim (tj. i GLAVA onoga ko je vidio, mislio da su izrazi "iša" i "ateme" dozvoljeni upotrebljavati za večernju molitvu).

Rekao je Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Najteža molitva (u odnosu) na licemjerce, licemjere je večernja

(jacija), i (molitva) zore (sabah)." I rekao je: "Da znaju koliko je (vrijednosti, vrline) u (molitvi) tmine (jacije) i zore (sabaha, dolazili bi pa makar puzući da ih obave zajednički)." Rekao je Ebu Abdullah (tj. Buharija): "A odabiranje (tj. bolje, više na cijeni) je da govori (čovjek) večernja molitva (nego molitva prve trećine noći, ili: molitva tmine, tj. bolje je da je naziva izrazom "'iša'" nego "'atemetun") zbog govora Njega (Allaha dž.š.) - uzvišen je (On) - ".... i poslije molitve večera...." (To je citat iz Kur'ana)." A spominje se od Ebu Musa-a, rekao je: "Redasmo se (tj. Dolazili smo svaki na svoju redu, jedne noći jedni, a druge noći drugi kod) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kod molitve večeri (jacije), pa je unišao, ušao u tminu sa njom (tj. usporio ju je, odgodio bi je do prve trećine noći)." A rekli su Ibnu Abas i Aiša: "Unišao je u tminu (ili: u prvu trećinu noći) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa večernjom molitvom (tj. odgodio ju je, odgodio bi je do jake tmine, pomrčine)." A rekao je neki njih od Aiše: "Unišao je u tminu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa molitvom tmine (ili: Unišao je u prvu trećinu noću sa molitvom prve trećine noći)." A rekao je Džabir: "Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja (tj. klanjavaše, klanjao je) večernju molitvu...." A rekao je Ebu Berzete: "Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) odgađa večernju molitvu...." A rekao je Enes: "Odgađao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zadnju večernju molitvu..." A rekli su Ibnu Umer, i Ebu Ejub i Ibnu Abas: "Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sutonsku molitvu i večernju molitvu...."

(Smisao navođenja gornjih izjava je da se pokaže kako su za jaciju upotrebljavani i izraz "iša" i "ateme", ali je izraz "iša" češće upotrebljavan kod mnogih ashaba.)

PRIČAO NAM JE Abdan, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je Salim: izvijestio me Abdullah, rekao je:

"Klanjao je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedne) noći molitvu večera (večeri), a ona je (ona molitva) koju ljudi nazivaju molitva tmine (ili prve trećine noći), zatim je otišao (iz molitve, tj. završio ju je on) - na njega blagoslov i spas - pa se okrenuo nama pa je rekao: "Da li ste vidjeli (tj. Da li vidite) ovu vašu noć (Šta mislite o ovoj vašoj noći, kakva je ona)? Pa zaista glava (tj. početak) stotinu godina od nje je (takav da) neće ostati (tj. živjeti) od (onoga življa) ko je na leđima (na površini) zemlje (sada živ, neće ostati na životu ili u životu ni) jedan (živi stvor, tj. niko)."

GLAVA

vremena večernje molitve (je) kada se skupe ljudi (odmah) ili okasne (tj. ili onda kada se malo kasnije skupe).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Šubete od Sa'da, sina Ibrahima, od Muhameda, sina Amra, a on je sin

Hasana, sina Alije, rekao je: pitali smo Džabira, sina Abdullaha, o molitvi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja (tj. klanjavaše) podne u podnevnoj žezi (žegi, pripeki), a popodnev (ikjindiju), a sunce je živo, a sutonsku molitvu (akšam) kada je palo (nestalo, zašlo sunce), a večernju molitvu (jaciju): kada je mnogo ljudi, požurio je (požurio bi), a kada su malobrojni, odgađao je (za kasnije), a jutarnju molitvu (sabah) u pomrčini (na kraju noći, u cik zore)."

GLAVA

vrijednosti večernje molitve (jacije).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta da je Aiša izvijestila njega, rekla je:

"Unišao je (Ušao je) u tminu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedne) noći sa večernjom molitvom, a to je (bilo) prije (nego je nastupilo vrijeme) da se širi islam, pa nije izašao dok (nije) rekao Umer: "Pospaše žene i djeca!" Pa je izašao pa je rekao stanovnicima (tj. prisutnima) bogomolje: "Ne iščekuje ju (tj. večernju molitvu ni) jedan (stvor, tj. niko) od stanovnika Zemlje osim vas."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Ala-a, rekao je: izvijestio nas je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, rekao je:

"Bio sam ja i moji drugovi, koji su došli sa mnom u brodu (lađi), (bili smo) odjahivači (tj. odsjeli smo) u kraju Buthana (dolina kod Medine), a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, je (bio) u Medini. Pa se redaše (odlažaše, odlaziše, odlazili su na redu) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, kod molitve večeri (jacije) svake noći (nekolicina) osoba od njih (tj. od drugova, prispjelih sa mnom). Pa smo se složili (podudarili doći) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, ja i moji drugovi, a on (ima) neki posao u nekoj svojoj stvari, pa je unišao u tminu sa molitvom (dotle) dok se upolovila noć (ili: dok je otišla većina noći, ili: dok se umnožila tmina noći - ili: dok je sasvim osvojila noć.) (Ovo zadnje je najispravniji prevod koji sam naknadno ustanovio dakle - dok je sasvim osvojila noć.). Zatim je izašao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao s njima, pa pošto je izvršio svoju molitvu, rekao je: "Na vašoj laganosti, sporosti (tj. Polagano; Polako, vi)! Veselite se (Radujte se)! Zaista od blagodati Allaha (što ju je prosuo) na vas je (i to) da ono nije nijedan (čovjek) od ljudi (u takvoj časti da) klanja (u) ovaj čas osim vas." Ili je rekao: "Nije klanjao (u) ovaj čas nijedan (stvor) osim vas." Ne zna koju (od) dvije riječi (tj. koji od dva izraza) je rekao (upotrijebio, upotrebio Muhamed a.s.). Rekao je Ebu Musa: "Pa smo se vratili (u svoje stanove) veseli (veseleći se) sa (tj. zbog onoga) što smo čuli od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

(onoga) što se mrzi od (praktikovanja) spavanja prije večernje molitve (prije jacije).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, rekao je: izvijestio nas je Abdul-Vehab Sekafija, rekao je: pričao nam je Halid Haza' od Ebul-Minhala, od Ebu Berzeta da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, mržaše (tj. da je mrzio) spavanje prije večernje molitve i pričanje (razgovor) poslije nje (poslije jacije).

GLAVA

spavanja prije večernje molitve za (onoga) ko se nadvladao (tj. ko je pobjeđen od strane sna i drijemanja, ko se ne može odhrvati snu, neka zaspi, zaspe i u to doba).

PRIČAO NAM JE Ejub, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ebu Bekjr od Sulejmana, rekao je Salih, sin Kjejsana: izvijestio me Ibnu Šihab od Urveta da je Aiša rekla:

"Unišao je u tminu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa večernjom molitvom (dotle) dok ga (nije) dozvao Umer: "Molitvu (obavi nam)! Zaspaše žene i djeca!" Pa je izašao pa je rekao: "Ne iščekuje ju (molitvu) ni jedan (čovjek, ili stvor, stvorenje) od stanovnika Zemlje osim vas." Rekao je (pripovjedač ovoga, a to je Aiša): "A neće se klanjati (tj. A nije se klanjalo) tada (nigdje) osim u Medini." Rekao je: "A klanjavaše (A klanjali su oni) večernju molitvu u (vremenu) što je između (časa) da nestaje rumeni (ili: bjeline na nebu u kasni sumrak) do prve trećine noći."

PRIČAO NAM JE Mahmud, rekao je: izvijestio nas je Abdurezak, rekao je: izvijestio me Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Nafi', rekao je: pričao nam je Abdullah, sin Umera, da se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabavio (tj. spriječio) od nje (od večernje molitve jedne) noći, pa ju je odgađao dok smo zaspali u bogomolji. Zatim smo se probudili, zatim smo zaspali, zatim smo se probudili, zatim je izašao nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je rekao:

"Nije (ni) jedan od stanovnika Zemlje (takav da) iščekuje (ovu) molitvu osim vas." I bio je Ibnu Umer (takav da) neće (se) brinuti (tj. ne brigaše se) da li će je proturiti (tj. požuriti klanjati) ili će je odgađati kada se ne bojaše da će ga nadvladati (savladati) spavanje (san) od njezina vremena. I spavaše (spavao je) prije nje (večernje molitve, jacije). Rekao je Ibnu Džurejdž: "Rekao sam 'Ata-u (ovo o čemu me izvijestio Nafi', pa je rekao: čuo sam Ibnu Abasa (gdje) govori: Unišao je u tminu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedne) noći sa večernjom molitvom (jacijom) dok (tj. tako da) su zaspali ljudi, i probudili su se, i zaspali su, i probudili su se, pa je ustao Umer, sin Hataba pa je rekao: "Molitvu (nam obavi)!" Rekao je Ata': rekao je Ibnu Abas: "Pa je izašao Vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kao da ja gledam k njemu (tj. u njega) sada, kapa njegova glava vodom (tj. kaplje, kapa mu voda s glave), (i ide on) stavljajući svoju ruku na svoju glavu, pa je rekao: "Da nije (te posljedice) da stavim poteškoću na moju sljedbu (ako bi im to zapovjedio),

zaista (bih, bi) im zapovjedio da klanjaju nju (večernju molitvu, jaciju) ovako (tj. u ovo vrijeme noći)." Pa sam tražio da učvrstim 'Ata'-a (tj. htio sam da se uvjerim u pričanje njegovo, pa sam rekao): Kako je stavio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoju ruku na svoju glavu, kao što je izvijestio njega Ibnu Abas? Pa je rastavio meni Ata' između svojih prsta (jednu) stvar od rastavljanja (tj. rastavio je Ata' svoje prste nešto malo, ne vrlo mnogo), zatim je stavio krajeve svojih prsta na rog (tj. na bočnu stranu) glave, zatim ih je sastavio, daje im da prolaze (tj. dajući prstima da prolaze) tako na glavi (tako da) je čak dotakao njegov palac kraj uha od (onoga dijela) što slijedi lice (što je do lica) na sljepoočnici i strani brade, ne sporeta, ne sporo (ne daje da idu prsti sporo) i ne žuri (a i ne navaljuje, i nikako im drukčije ne da da prolaze) osim tako, i rekao je: "Da nije (toga) da stavim poteškoću na svoju sljedbu, zaista bi im zapovjedio da klanjaju ovako."

GLAVA

vremena večernje molitve (jacije) je do pola noći.

A rekao je Ebu Berzete: "Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) voli njezino odgađanje (jacije)."

PRIČAO NAM JE Abdurahim Muharibija, rekao je: pričao nam je Zaidetu od Humejda Tavila, od Enesa, rekao je:

"Odgodio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, molitvu večeri (jaciju) do polovine noći, zatim je klanjao, zatim je rekao: "Već su klanjali ljudi i zaspali. Zar ne (tj. Pazite, Pozor, Pažnja)! Zaista ste vi u molitvi (bili cijelo vrijeme) dok ste je iščekivali." A povećao je (tj. dodao je) Ibnu Ebu Merjem: izvijestio nas je Jahja, sin Ejuba, rekao je: pričao mi je Humejd da je on čuo Enesa, rekao je: "Kao da ja gledam k sjaju (tj. u sjaj, u svjetlucanje) njegova prstena te noći (noći kada je to bilo)."

GLAVA

vrijednosti molitve zore (sabaha).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Ismaila, rekao je: pričao nam je Kajs od Džerira, sina Abdullaha:

"Bili smo kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kadli pogleda k Mjesecu (u) noći uštapa (punog mjeseca), pa reče: "Zar ne (Pazite)! Zaista vi ćete vidjeti vašega Gospoda kao što vidite ovo (tj. ovaj Mjesec), nećete jedan drugome nasilja činiti, ili nećete jedan drugog dovoditi u sumnju u viđenju Njega, pa ako možete da se ne pobijedite (da ne budete pobijeđeni u odnosu) na molitvu prije rađanja Sunca (sabah) i prije njegovog zalaženja (ikjindija), pa činite." Zatim je rekao (tj. citirao iz Kur'ana):

"Pa slavi sa hvalom tvoga Gospoda prije rađanja Sunca i prije njegovog zalaženja..."."

PRIČAO NAM JE Hudbete, sin Halida, rekao je: pričao nam je Hemam, rekao je: pričao mi je Ebu Džemrete od Ebu Bekjra, sina Ebu Musa-a, od njegova oca (Ebu Musa Eš'arije) da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko klanja dvije hladnoće (svježine, tj. dvije molitve koje se obavljaju kada je zrak svjež, jutarnju i popodnevnu molitvu - sabah i ikjindiju), unići će (u) raj." A rekao je Ibnu Redža': pričao nam je Hemam od Ebu Džemreta da je Ebu Bekjr, sin Abdullaha sina Kajsa, izvijestio ga (u vezi) sa ovim (tj. ovo).

PRIČAO NAM JE Ishak od Habana, rekao je: pričao nam je Hemam, rekao je: pričao nam je Ebu Džemrete od Ebu Bekjra, sina Abdullaha, od njegova oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (slično tome).

GLAVA

vremena zore.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Asima, rekao je: pričao nam je Hemam od Katadeta, od Enesa da je Zejd, sin Sabita, pričao njemu da su oni jeli zorom (pred prvi tračak zore uz ramazan) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, zatim su ustali k molitvi (jutarnjoj, tj. da klanjaju sabah). Rekao sam (Pitao sam):

"Koliko je između njih dva, dvoga (bilo razmaka, tj. između jela i molitve)?" Rekao je (Odgovorio je): "Količina pedeset ili šezdeset odlomaka (ajeta iz Kur'ana, tj. između jela i molitve je bilo vremenskog razmaka samo toliko da bi se moglo pročitati 50 ili 60 ajeta)."

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Sabaha, čuo je Revha, rekao je: pričao nam je Se'id od Katadeta, od Enesa, sina Malikja, da su Vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Zejd, sin Sabita, jeli zorom njih dva. Pa pošto su njih dva dovršila (sve) od svoga jela zorom, ustao je Vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k molitvi pa je klanjao. Rekao sam Enesu: "Koliko je bilo između njihova dovršavanja (svega) od njihova jela zorom i ulaženja njih dvojice u molitvu?" Rekao je: "Količina (tolika) što prouči (pročita) čovjek pedeset odlomaka (iz Kur'ana)."

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebu Uvejsa, od njegova brata, od Sulejmana, od Ebu Hazima da je on čuo Sehla, sina Sa'da, (gdje) govori:

"Bio sam (običaja uz ramazan da) jedem zorom (tj. pred samu zoru jedah ja, jeo sam) u mojoj porodici (tj. u svojoj porodici, obitelji), zatim je brzina sa mnom (tj. morao sam zatim ići brzo, žurno) da stignem molitvu zore, sabah (da obavim zajedno,
džematile) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: izvijestio nas je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Urvete, sin Zubejra, da je Aiša izvijestila njega, rekla je:

"Bile su one, žene vjernika (običaja da) prisustvuju (tj. prisustvovaše one) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, molitvi zore (sabahu), pokrivajući se (ogrćući se one) sa svojim platnima (plaštevima, ogrtačima), zatim su se vraćale k svojim kućama kada su izvršile molitvu, ne prepoznaje ih (ni) jedan (čovjek, niko) od (tj. zbog) pomrčine (tame, tmine na kraju noći, a to znači da je molitva obavljena prije nego se razvidi, u vrlo ranu zoru)."

GLAVA

(onoga) ko je stigao od (molitve) zore - sabaha (jedan) naklon (rekjat da obavi prije sunčevog rađanja).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Zejda, sina Eslema, od 'Ata-a, sina Jesara, i od Busra, sina Se'ida, i od 'Aredža, pričali su mu od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je stigao (da obavi) od jutra (tj. od jutarnje molitve, sabaha jedan) naklon (rekjat) prije (nego je nastupio čas) da se pojavi (rodi) Sunce, pa već je stigao jutro (tj. stigao je da obavi jutarnju molitvu na njeno vrijeme); a ko je stigao (jedan) naklon (rekjat) od popodneva (ikjindije) prije (časa) da zađe Sunce, pa već je stigao popodnev (ikjindiju da obavi na vrijeme)."

(Ovaj hadis u odnosu na ikjindiju sve pravne škole doslovno uzimaju. U odnosu na sabah hanefijska škola ne uzima ovaj hadis doslovno, i kaže da je molitva poništena, ako se Sunce rodi prije nego se preda selam, tj. prije nego se završi molitva.)

GLAVA

(onoga) ko je stigao od molitve (jedan) naklon.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je stigao (jedan) naklon od molitve, pa već je stigao molitvu."

GLAVA

molitve poslije (molitve) zore dok se digne (visoko) Sunce.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, rekao je: pričao nam je Hišam od Katadeta, od Ebul-Alijeta, od Ibnu Abasa, rekao je:

"Svjedočili su kod mene ljudi, zadovoljeni (su s njihovim svjedočenjem vjernici, tj. zadovoljavajući ljudi, istiniti ljudi), a najzadovoljavajući (od sviju) njih kod mene je Umer, (svjedočili su) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio molitvu poslije (molitve) jutra, sabaha (sve do časa) dok obasja Sunce (tj. dok ne odskoči poslije izlaska), i poslije popodneva (ikjindije) dok (ne) zapadne."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Šubeta, od Katadeta, čuo sam Ebul-Alijeta (priča) od Ibnu Abasa, rekao je: pričali su mi ljudi ovo. (tj. da je Muhamed a.s. zabranjivao svaku neobaveznu molitvu poslije sabaha dok Sunce ne odskoči, i poslije ikjindije dok ne zađe).

(Ovo je hadis sa više seneda, pa Buharija poslije ovoga drugoga seneda i ne navodi sadržaja.)

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja, sin Se'ida, od Hišama, rekao je: izvijestio me moj otac, rekao je: izvijestio me je Ibnu Umer, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne istražujte sa svojom molitvom rađanje Sunca, a ni njegovo zalaženje." (Smisao je ovo: Nemojte namjerno, hotimično nastojati da obavljate molitvu kada se rađa Sunce ili kada zalazi.) A rekao je (Urvete): pričao mi je Ibnu Umer, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Kada se rodila (pojavila) obrva Sunca (tj. Kada se ukazao kraj, dio Sunca makar malen i tanak kao obrva čovjekova), pa odgodite molitvu dok se uzdigne (dok odskoči visoko Sunce od tačke rađanja); a kada je zašla obrva Sunca (tj. kada je počelo zalaziti makar mali dio kao obrva, a ploča, krug Sunca još se vidi), pa odgodite molitvu dok zađe." Slijedi ga (tj. slaže se s njim, s Jahja-om) Abdete.

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, od Ebu Usameta, od Ubejdulaha, od Hubejba, sina Abdurahmana, od Hafsa, sina Asima, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio (postupke) od dvije vrste (ili dva načina) kupoprodaje, i od dvije vrste (dva načina) oblačenja, i dvije molitve. Zabranio je od molitve (tj. Zabranio je molitvu, neobaveznu) poslije (obavezne molitve) zore, sabaha dok se (ne) rodi Sunce, i (neobaveznu molitvu) poslije popodneva (ikjindije) dok (ne) zađe Sunce; i od ogrtanja (tj. i zabranio je ogrtanje - "od" se može u prevodu ispustiti u cijelom ovome tekstu - i zabranio je ogrtanje, obuhvatanje tijela ogrtačem tako da izgleda poput) gluhe (stijene, a to znači da nema otvora u ogrtaču kuda može ruku, ruke promoliti), i od ogrtanja u sjedećem stavu uzdignutih golijeni (cjevanica nogu, ogrnuvši se) u jednu odjeću (tako da nije pokrio polnoga uda nego) dovodi svoju pukotinu (tj. svoj polni ud, organ) k nebu (okrenuo ga u nebo, vidi mu se); i (zabranio je, odvraćao je) od bacanja i od doticanja.

("Bacanje" je način kupovanja koji se sastojao u tome da kupac rekne: Kad bacim kamenčić, na koju ovcu ili stvar ili robu, gdje padne kamenčić ti ćeš biti obavezan da mi je dadneš po tu cijenu. A "doticanje" je način kupoprodaje gdje je kupoprodaja bila obavezna ako se dotakne kupac

odjeće prodavača ili prodavač odjeće kupca. Oba ova načina su bila u običaju kod predislamskih Arapa, ali ih je Muhamed a.s. zabranio.)

GLAVA:

Neće istraživati (da obavi) molitvu (klanjač) prije (samoga) zalaženja Sunca.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Ibnu Umera da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neka ne istražuje jedan (od) vas pa (da) klanja kod rađanja Sunca, a ni kod njegovog zalaženja."

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me 'Ata', sin Jezida, Džunde'ija da je on čuo Ebu Se'ida Hudriju (gdje) govori: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (gdje) govori:

"Nema molitve poslije jutra (tj. poslije sabaha, jutarnje molitve sve do časa) dok se uzdigne Sunce (visoko, a tada se može klanjati nafila, neobavezna molitva ili jutarnja obavezna molitva ako se nije klanjala prije rađanja Sunca); i nema molitve poslije popodneva (ikjindije) dok (ne) zađe Sunce."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebana, rekao je: pričao nam je Gunder, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Ebu Tejaha, rekao je: čuo sam Humrana, sina Ebana, priča od Muavijeta, rekao je:

"Zaista vi svakako klanjate (jednu) molitvu (jedno klanjanje) - zaista već smo se družili (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa nismo vidjeli (da on) klanja nju (tu molitvu što je vi klanjate), i zaista već je zabranio nju (odvraćao od nje)."

Misli (Muavija pod tom molitvom na) dva naklona poslije popodneva (tj. mislio je na molitvu od dva rekjata poslije ikjindije, koju su u njegovo vrijeme neki bili uveli u običaj da je klanjaju stalno iza ikjindijskog farda kao neki ikjindijski sonsunet slično onome kao u podne. Hanefijski pripadnici ne klanjaju te molitve poslije ikjindije, a šafijski je klanjaju.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, rekao je: pričao nam je Abdetu od Ubejdulaha, od Hubejba, od Hafsa, sina Asima, od Ebu Hurejreta, rekao je:

"Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dvije molitve: poslije zore (sabaha) dok se (ne) rodi Sunce, i poslije popodneva (ikjindije) dok (ne) zađe Sunce."

GLAVA

(onoga) ko nije mrzio molitvu (nikada) osim poslije popodneva (ikjindije) i zore (sabaha).

Pripovijedao ga je (tj. pripovijedao, prenosio je to mišljenje da nije mekjruh - pokuđeno, ružno klanjati nafile - neobavezne molitve nikada osim poslije ikjindijskog i sabahskog farda - - to je pripovijedao) Umer, i Ibnu Umer, i Ebu Se'id i Ebu Hurejrete.

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera, rekao je:

"Klanjam kao što sam vidio moje (svoje) drugove (da) klanjaju. Ne zabranjujem (ni) jednom (licu da) klanja (ni) u noći, a ni danju šta hoće osim da ne istražujete (da namjerno ne uobičajite da klanjate u) rađanje Sunca i ni (u) njegovo zalaženje."

GLAVA

(onoga) što se klanja poslije popodneva od propuštenih (molitava, tj. GLAVA u kojoj se objašnjava da nije poslije ikjindije mekjruh, pokuđeno, ružno naklanjavati propuštene molitve) i slično njima.

A rekao je Kjurejb od Umu Selemete: "Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslije popodneva dva naklona (rekjata), i rekao je: "Zabavili (smeli, spriječili) su me (neki) ljudi iz (plemena) Abdul-Kajs od dva naklona (rekjata) poslije podne (od podnevskog sunsuneta, pa sam ga sada naklanjao)."."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Abdul-Vahid, sin Ejmena, rekao je: pričao mi je moj otac da je on čuo Aišu, rekla je:

"Tako mi (Allaha) koji je odveo njega (Muhameda a.s., tj. Tako mi Onoga koji ga je odveo sa ovoga svijeta, a to znači: Koji ga je usmrtio) nije ostavljao njih dva (dva rekjata poslije ikjindije sve do časa) dok se je sreo (sa) Allahom, a nije se sreo (sa) Allahom - uzvišen je (On, Allah) - dok (nije) oteščao od molitve (dok mu nije bilo poteškoća klanjati usljed bolova), i klanjaše (tada) mnogo od svoje molitve sjedeći (tj. i tada je klanjao mnogi dio molitve sjedeći)." Misli (ona, Aiša pod riječima "nije ostavljao njih dva" - misli na) dva naklona poslije popodneva (tj. neobaveznu molitvu od dva rekjata poslije ikjindijskoga farda)." I bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja, rekla je dalje Aiša, da) klanja njih dva, a neće (tj. a nije) klanjao njih dva u bogomolji (iz) bojazni da (ne) otešča (ne oteža) svojoj sljedbi, a voljaše (tj. a on je volio sve ono) što olakšava njima."

(Hanefijska pravna škola smatra da je ta molitva bila lična svojstvenost Muhameda a.s., a to znači on ju je vršio, a zabranjivao, branio je drugima da je vrše).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja, rekao je: pričao nam je Hišam, rekao je: izvijestio me moj otac, rekao je: rekla je Aiša:

"O sine moje sestre, nije ostavio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dva padanja ničice poslije (farda - obavezne molitve) popodneva (ikjindije) kod mene nikad."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Abdul-Vahid, rekao je: pričao nam je Šejbanija, rekao je: pričao nam je Abdurahman, sin El-Esveda, od svoga oca, od Aiše, rekla je:

"Dva naklona (rekjata) nije bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) ostavlja (pušta, da ne klanja) njih dva tajno, a ni javno: dva naklona (dva rekjata) prije (farda) jutra (sabaha) i dva naklona (dva rekjata) poslije popodneva (tj. poslije farda ikjindije)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Ar'areta, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Ebu Ishaka, rekao je: vidio sam El-Esveda i Mesruka (da) njih dva svjedoče na (to da) je Aiša rekla:

"Nije bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) dođe meni (ni) u (jednom) danu poslije popodneva (ikjindije, pa postupi drukčije) osim (tako da) je klanjao dva naklona (dva rekjata)."

GLAVA

uranenja, uranjenja (žurenja) sa molitvom u danu oblaka.

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, rekao je: pričao nam je Hišam od Jahja-a, a on je sin Ebu Kjesira, od Ebu Kilabeta da je Ebul-Melih pričao njemu, rekao je:

"Bili smo sa Burejdetom u (jednom) oblačnom danu, pa je rekao: Poranite sa molitvom, pa (tj. jer) zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Ko je ostavio molitvu popodneva (ikjindiju), propao je (pokvario se, uništio se) njegov posao (njegov rad)."

GLAVA

poziva (na molitvu) poslije odlaska vremena (tj. poslije isteka vremena molitve u kojem je trebala biti obavljena).

PRIČAO NAM JE Imran, sin Mejsereta, rekao je: pričao je nama Muhamed, sin Fudajla, rekao je: pričao nam je Husajn od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, od njegovoga oca, rekao je:

"Putovali smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (jedne) noći, pa je rekao neki (dio) naroda (ljudi): Da se odmorio s nama (bilo bi nam lakše putovati dalje, tj. Zašto se ne bi odmorio s nama; Zašto nas ne odmoriš ovo do zore, ovo na kraju noći?), o poslaniče Allaha!

Rekao je: "Bojim se da (ne) zaspete od molitve (tj. da prespavate vrijeme jutarnje molitve - sabaha)." Rekao je Bilal: "Ja ću vas probuditi (kada bude vrijeme molitve)." Pa su se pospuštali (na strane svojih tijela
, nauznačke, tj. Pa su polijegali, legli), a prislonuo je Bilal svoja leđa k svojoj jahaćoj životinji (tj. uz svoju devu), pa su ga savladala njegova dva oka pa je zaspao. Pa se probudio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a već se rodila (pokazala) obrva (jedan dio) Sunca, pa je rekao: "O Bilale, gdje je (ono) što si rekao (da ćeš nas probuditi)?" Rekao je: "Nije se bacilo (Nije se desilo, ni jedno, ili nikakvo) spavanje slično njemu (slično ovome) nikada." Rekao je (Muhamed a.s.):

"Zaista Allah je uzeo vaše duše (tj. vaše budnosti) kada je htio, a vratio ih je na vas (tj. vama) kada je htio. O Bilale, ustani pa pozovi ljude molitvi (ili: oglasi ljudima molitvu, prouči ezan)." Pa se očistio (Muhamed a.s. i ostali narod), pa pošto se uzdiglo Sunce i sasvim pobijelilo (tj. počelo jako da grije), ustao je pa je klanjao."

GLAVA

(onoga) ko je klanjao sa ljudima zajednički poslije odlaska (izlaska pravog) vremena.

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, rekao je: pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Džabira, sina Abdullaha, da je Umer, sin Hataba, došao (na) dan Handeka (tj. na dan kada se kopao rov oko Medine pred borbu, zvanu "Handek" - borba preko rova, iza rova, šanca - došao je Umer) poslije (nego) što je zašlo Sunce, pa je počeo (da) psuje (grdi) nevjernike Kurejševića, rekao je:

"O poslaniče Allaha, nisam bio blizu (da) klanjam popodnev (ikjindiju) dok je bilo blizu Sunce (da) zađe." (Ove riječi Umera dvojako shvataju komentatori: jedni kažu da se može razumjeti da je ugrabio da klanja ikjindiju prije sunčanoga zalaza, za
laska, a drugi kažu: nije klanjao.) Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Tako mi Allaha nisam je klanjao (ni ja, ili ja)." Pa smo ustali k Buthanu (tj. otišli smo do doline Buthan, u dolinu Buthan), pa se očistio (abdestio, uzeo abdest) za molitvu (Vjerovijesnik a.s.) i očistili (abdestili) smo se mi za nju, pa je klanjao popodne, popodnev (ikjindiju) poslije što je zašlo Sunce, zatim je klanjao poslije nje (ikjindije, popodnevne molitve) sutonsku molitvu (ahšam, akšam).

GLAVA:

Ko je zaboravio (neku) molitvu (da obavi), pa neka klanja kada se sjeti nje, a neće povraćati (tj. neće ponovno klanjati onih molitava koje je klanjao u vremenu koje je proteklo od vremena zaboravljene molitve do vremena sjećanja na zaboravljenu molitvu - neće, dakle, klanjati ništa drugo) osim tu (zaboravljenu) molitvu.

A rekao je Ibrahim: "Ko je ostavio jednu molitvu dvadeset godina (ili po tumačenju nekih: prije dvadeset godina), nije povratio (tj. neće povratiti - ponovno klanjati ništa drugo) osim tu jednu molitvu."

(Ovo se iznosi zato da se pokaže neslaganje sa onim pravnicima koji tvrde da treba ponovno klanjati i sve one molitve koje je obavio u međuvremenu od zaboravljene molitve do sjećanja na tu zaboravljenu molitvu.)

PRIČALI SU NAM Ebu Nuajm i Musa, sin Ismaila, rekla su njih dva: pričao nam je Hemam od Katadeta, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je zaboravio (jednu ili neku) molitvu, pa neka klanja kada se sjeti nje. Nema pokrića (otkupa, iskupljenja) za nju (tj. njoj) osim to." "I uspostavi (obavi) molitvu radi spominjanja (sjećanja na) Mene."."

(Ova zadnja rečenica je odlomak iz Kur'ana, i zadnje riječi "li zikjri - radi spominjanja - sjećanja na - Mene" shvaćaju se i tumače na mnogo načina koje nećemo, ne možemo navoditi.)

Rekao je Musa: rekao je Hemam: čuo sam ga (Katadeta da) govori poslije (tj. u kasnijem pripovijedanju ovoga hadisa): "I uspostavi molitvu radi spominjanja Mene." (Neki kažu da je Katadete u prvobitnom pričanju rekao: "Ekimissalate - Uspostavi molitvu", a poslije da je rekao: "Ve ekimissalate - I uspostavi molitvu..."). A rekao je Haban: pričao nam je Hemam, rekao je: pričao nam je Katadete, rekao je: pričao nam je Enes od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (navedenom hadisu).

GLAVA

izvršenja molitava: prve, pa prve (tj. izvršenja molitava po redu: prve, pa onda one iza nje koja dođe po redu kao prva kada se radi o prošlim, propuštenim molitvama, a, u slučajevima kada nema mnogo prošlih molitava, i kada se radi o prošlim molitvama i molitvi čije vrijeme još traje, i u čijem se vremenu želi izvršiti i prošla molitva i molitva čije vrijeme još traje).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Hišama, rekao je: pričao nam je Jahja, on je sin Ebu Kjesira, od Ebu Selemeta, od Džabira, rekao je:

"Počeo je Umer (da na) dan Handeka psuje njihove nevjernike, i rekao je: "O poslaniče Allaha, nisam bio blizu (da) klanjam popodnev - ikjindiju (sve do časa) dok je zašlo (Sunce)." Rekao je: "Pa smo odsjeli (u) Buthan, pa je klanjao poslije što je zašlo Sunce, zatim je klanjao sutonsku molitvu (ahšam ili kako je kod nas uobičajilo da se zove akšam)."

GLAVA

(onoga) što se mrzi od noćnoga razgovora (tj. kao što je noćni razgovor u sijelu) poslije večernje molitve - jacije. (Misli se na dozvoljeni, obični razgovor.)

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja, rekao je: pričao nam je 'Avf, rekao je: pričao nam je Ebul-Minhal, rekao je: otišao sam sa svojim ocem k Ebu Berzetu Eslemiji, pa je rekao njemu moj otac: "Pričaj nam kako je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja propisanu (molitvu, tj. kako on klanjaše obaveznu, fard molitvu)?" Rekao je:

"Klanjaše podne, a (to) je ona koja (je ta što) nazivate nju prva (molitva), kada sklizne Sunce (sa merdijana na zapadnu stranu merdijana); a klanja popodnev (ikjindiju), zatim se vrati jedan (od) nas k svojoj porodici u najkrajnjem (dijelu) Medine, a Sunce je živo." A zaboravio sam (kaže Ebul-Minhal) šta je rekao (Ebu Berzete) u (vezi, u odnosu na) sutonsku (ahšamsku, akšamsku) molitvu. Rekao je (dalje Ebu Berzete): "I voljaše (tj. I volio je Muhamed a.s.) da odgodi večernju molitvu (jaciju)." Rekao je: "I mržaše, mrziše (tj. I mrzio je Muhamed a.s.) spavanje prije nje (jacije - večernje molitve) i razgovor (pričanje) poslije nje (poslije jacije). I odsukivaše se (tj. okrećaše se, odlažaše, odlazio je) od molitve jutra (sabaha) kada pozna (tj. raspozna, prepozna) jedan (od) nas svoga druga (koji kraj njega sjedi, jer se razvidi). I (imaše, imao je običaj da) uči od šezdeset do stotinu (odlomaka iz Kur'ana)."

GLAVA

noćnog razgovora (u sijelu, na sijelu) o pravu (ili: o razumijevanju) i dobru poslije večernje molitve - jacije (tj. GLAVA iz koje se vidi da nije mekjruh - pokuđeno, ružno ni poslije jacije sijeliti u cilju razgovora o nečemu dobrom).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Sabaha, rekao je: pričao nam je Ebu Alija Hanefija, rekao je: pričao nam je Kurrete, sin Halida, rekao je:

"Iščekivali smo Hasena (Basriju u bogomolji da po običaju održi noćno predavanje), i usporio je na nas (tj. usporio nam je, zakasnio nam je, odocnio nam je dotle) dok smo (da smo) se približili vremenu njegovog ustajanja (tj. vremenu kad bi obično završio predavanje i ustajao da ode iz bogomolje), pa je (najzad) došao pa je rekao: "Pozvali su nas ovi naši susjedi (pa sam zbog toga usporio, okasnio, zakasnio, odocnio)." Zatim je rekao: rekao je Enes: "Pogledali (tj. Iščekivali) smo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jedne) noći (dotle) dok je bilo polovina (te) noći dospjela nju (noć), pa je došao pa je klanjao nama, zatim je govorio nama pa je rekao: "Zar ne (Pazite)! Zaista su (neki) ljudi već klanjali, zatim su zaspali, a zaista vi ste neprestano bili u molitvi dok ste iščekivali molitvu." I zaista narod (ljudi, ovo sada Haseni Basrija na osnovu navedenog hadisa postavlja opće pravilo) će neprestano biti sa dobrom (u dobru) dok iščekuju dobro. Rekao je Kurrete: On (tj. ovaj govor Hasenov)

je od hadisa (iz hadisa) Enesa od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Salim, sin Abdullaha sina Umera, i Ebu Bekjr, sin Ebu Hasmeta, da je Abdullah, sin Umera, rekao:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, molitvu večeri (jaciju) u zadnjem (pri) kraju svoga života, pa pošto je pozdravio (predao selam), ustao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Vidite li ovu vašu noć?! Pa zaista početak sto (godina od ove noći kada nastupi) neće ostati od (onoga) ko je on danas na površini zemlje (ni) jedan (čovjek)." Pa su pogriješili (pogrešno shvatili, protumačili) ljudi u (tumačenju) govora poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (pribjegavajući) k (onome) što pričaju u ovim pričanjima o (tim) sto godina (da će biti propast svemira i slično tome), a rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, samo (to da) neće ostati od (onih) ko je on toga dana bio (živ) na površini zemlje htijući s time (da rekne to) da će ona (ta stotina godina do početka nove stotine godina) poderati (usmrtiti) to pokoljenje (kaže Abdullah, sin Umera).

GLAVA

noćnog razgovora (na ili u sijelu) sa porodicom i gostom.

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, rekao je: pričao nam je Mu'temir, sin Sulejmana, rekao je: pričao nam je moj otac, rekao je: pričao nam je Ebu Usman od Abdurahmana, sina Ebu Bekjra, da su "drugovi natkrivenog prostora" bili siromašni ljudi, i da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je (takav da) je kod njega jelo dvojice (tj. Ko ima hrane za dvojicu), pa neka odvede trećega (tj. neka povede sa sobom jedno lice ko je će biti u društvu, kao treći učesnik u jelu, dvojice, a to znači neka jelo dvojice razvuče, razdijeli na trojicu), a ako je (ili ako su) četvorica (obezbjeđena), pa pet ili šest (osoba neka tu hranu jedu, a ne samo četiri); i da je Ebu Bekjr doveo trojicu (od "drugova natkrivenog prostora - pred džamijom"). Pa je odveo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, desetoricu. Rekao je (Abdurahman): Pa ono je (stanje u kući Ebu Bekjra bilo tada takvo da smo u kući bili:) ja, i moj otac, i moja majka - pa neću (pravo) znati (kaže Ebu Usman, da li) je rekao (Abdurahman): i moja žena i poslužitelj (koji je bio zajednički) između nas i između kuće (ili sobe) Ebu Bekjra; i da je Ebu Bekjr večerao kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je ostao gdje se klanjala večernja molitva (jacija). Zatim se vratio (k Vjerovijesniku a.s. u kuću), pa je ostao dok je večerao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je došao (tek tada svojoj kući) poslije (tj. nakon) što je prošlo od noći što (tj. koliko) je htio Allah dž.š. Rekla mu je njegova žena: "A šta te zadržalo od tvojih gostiju - ili je rekla: od tvoga gosta?" Rekao je: "A zar nisi dala večeru njima?" Rekla je: "Nisu htjeli dok (ti ne) dođeš. Već su se izlagali (večeri, tj. Već su se nudili, nuđeno im je), pa nisu htjeli." Rekao je (Abdurahman): "Pa sam

otišao pa sam se sakrio." Pa je rekao (Ebu Bekjr sinu Abdurahmanu): "O neznalico (ili: O nitkove, zlikovče)!" Pa je kleo (mene zbog gostiju vičući: osječen ti bio nos, uši i usne - "dždede'a": osjeći nos, uho, i usnu; ali znači i vikati: odsjekao ti se nos, uho i usna - dakle, pa je kleo da budem unakažen) i psovao je, i rekao je (onda gostima): "Jedite, ne prijatno! (tj. neće vam biti prijatno kad je ovako zakasnilo; ili: ne bilo vam prijatno kad niste htjeli da jedete čim su vas ponudili prvi puta)." Pa je (dalje) rekao: "Tako mi Allaha neću ga (toga jela) jesti nikada." "I zakletva Allaha (je moja zakletva, tj. I kunem se Allahom, kaže Abdurahman) ne uzimasmo (ni jednoga) zalogaja (drukčije) osim (tako da se desi to da) se poveća (ono jelo iz niže njega, tj. ispod zalogaja čim ga uzmeš, jelo se povećava, raste, naraste) više od njega (od zalogaja), rekao je (Abdurahman) dok su se zasitili (najeli gosti), a postala je (ona hrana) mnogobrojnija od (onoga) što je bila prije toga (tj. bilo je jela, hrane više poslije završenog jedenja, jela nego prije početka jela, jedenja). Pa je pogledao k njoj (hrani) Ebu Bekjr, pa kadli je ona kao što je (i bila) ona, ili je mnogobrojnija od nje (tj. od sebe, ili je ima i više), pa je rekao svojoj ženi: "O sestro Firasovića, šta je ovo?" Rekla je: "Ne (tj. Zar ne, Pazi)! Tako mi stalnosti (tj. veselosti) moga oka zaista ona je sada mnogobrojnija od nje (tj. od sebe) prije toga (prije jedenja) za tri puta." Pa je jeo od nje (tj. nju tu hranu) Ebu Bekjr (sam; a ono što se zakleo da je neće jesti nikada, to se odnosilo na to da je neće jesti s njima zajedno nikada), i rekao je: "Bilo je to samo od satane (šejtana)." Misli (na) svoju zakletvu (tj. da ga je satana zaveo da se zakune da je neće jesti). Zatim je jeo od nje (tj. od one hrane jedan) zalogaj, zatim je odnio nju (onu hranu) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je osvanula kod njega. I bio je između nas (muslimana) i između (nekog) naroda (tj. nekih ljudi, nekog plemena jedan) ugovor (o primirju), pa je prošao rok (ugovora, pa su oni došli da pregovaraju) pa smo rastavili (razdijelili sve pridošle na) dvanaest ljudi (tj. na dvanaest grupa stavivši svakoj grupi na čelo po jednog njihovog čovjeka), sa svakim čovjekom od njih (bili) su ljudi - Allah je znaniji (od svakog, tj. Allah najbolje zna) koliko je sa svakim čovjekom (bilo ljudi) - pa su jeli od nje (od one hrane Ebu Bekjra) svi. Ili kao što je rekao (Abdurahman).

(Ovo je sumnja pripovjedača ovog hadisa Ebu Usmana, koji ne tvrdi da je sve pouzdano zapamtio, pa ovom zadnjom rečenicom "Ili kao što je rekao (Abdurahman)", hoće da izrazi ovo: Sve što sam sada ispričao, desilo se ovako; ili onako kao što je rekao, ispričao Abdurahman meni, ali ja nisam sve dobro zapamtio, ili razumio ili ispričao.)